

Maastopyöräilyrata lajin kilpailuratana ja Viitasaaren kaupungin liikuntapaikkana

Teksti: Tiina Riikonen, Suomen Latu ry

Taustatiedot ja kommentit:

Viitasaaren vapaa-aikatoimenjohtaja Jorma Rihto, jorma.rihto@viitasaari.fi, 044-4597570

Maastopyöräilyaktiivi Markus Halonen, Pyöräilyseura CC Picaro

Viitasaari on n. 6800 asukkaan kaupunki pohjoisessa Keski-Suomessa. Viitasaari sijaitsee 4-tien varrella n. 100 km Jyväskylästä Ouluun päin. Viitasaarella toteutettiin maastopyöräilyreitti kaupungin ulkoilualueelle. Savivuori on monipuolinen lähiulkoilualue aivan kaupungin keskustan tuntumassa. Maastopyöräilyreitti valmistui vuonna 2013 ja se palvelee sekä lähiliikuntaa että aktiiviharrastajia ja lajin kilpailutoimintaa. Reitti on kunnan avoin liikuntapaikka, jota kunta ylläpitää kuten muitakin liikuntapaikkoja. Viitasaarella maastopyöräily nähdään sekä paikallisena että matkailullisena vetovoimatekijänä.

Savivuoren XCO-reitti 4,3 km

XCO on maastopyöräilyn alalaji (XC Olympic), jota ajetaan lyhyehköillä, mutta fyysisesti ja teknisesti haastavavillakin radoilla

- Viitasaaren reitti valmistui vuonna 2013. Koko prosessi ideasta valmiiksi reitiksi kesti kaikkiaan noin kaksi vuotta.
- Alueella on laaja jokamiesulkoilun seurauksena syntynyt polkuverkosto. Poluilla ja reitillä pyöräily on avointa omalla vastuulla, samaan tapaan kuin metsäpoluilla ja merkityillä luontopoluilla kävelykin.
- Maastopyöräreitti perustuu olemassa olleisiin polkuihin, pääosa reitistä on luonnonpolkuja, osa kulkee laskettelurinteessä ja osaa on muokattu rakentamalla täyttämään lajin kilpailureittien vaatimuksia.
- kisarakenteet ovat käytössä vain kilpailuissa. Reitin haastavimmat kohdat, kuten rakennetut kivikot ja hyppyyrit on suljettu muulta käytöltä.

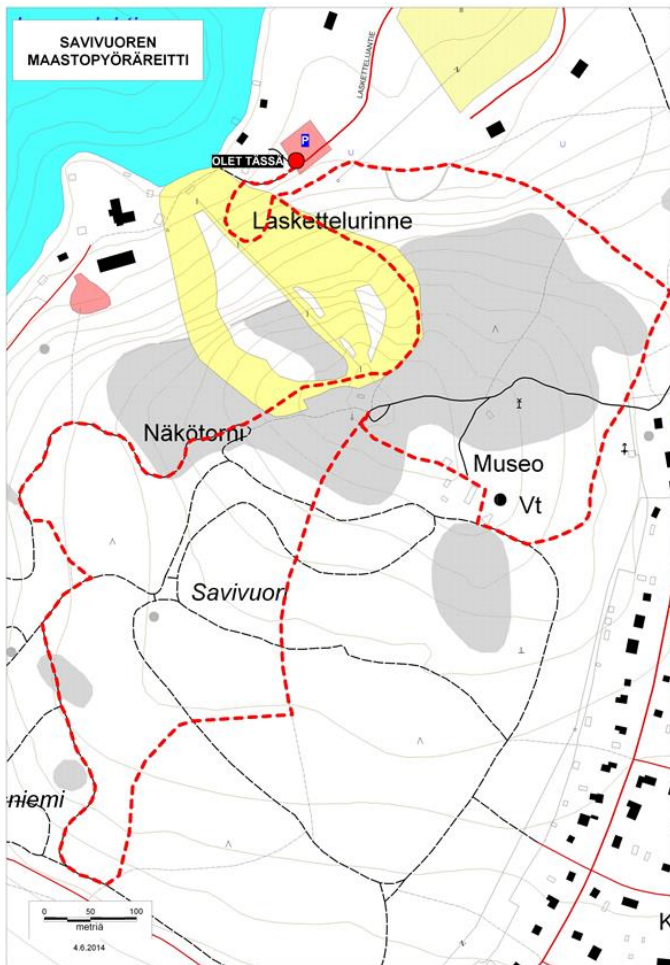
Lähtökohtia ja reitin taustaa

- Viitasaarella halutaan painottaa omatoimisen matalankynnyksen liikkumiseen soveltuvia liikuntapaikkoja.
- Kaupunki halusi monipuolistaa keskeisellä paikalla sijaitsevan ulkoilualueen käyttöä ja tarpeita ja ideoita kyseltiin kuntalaisilta.
- Alueella oli jo hyvä ja runsas polkuverkosto, hiihtolatuja, laskettelurinne ja uudempina myös frisbeegolf-rata ja paintball-alue.
- Kyselyssä esiin nousivat maastopyöräilijöiden tarpeet. Seurauksena kaupunki ja lajin harrastajat yhdessä suunnittelivat ja toteuttivat alueelle maastopyöräilyreitit.

Maastopyöräreitin toteutus

- Savivuoren alue on kaavassa virkistysaluetta.
- Yhteistyö hallintokunnissa ja maanomistus: Seurakunta alueen päämaanomistajana sekä kunnan organisaatio (mm. kaavoitus ja tekninen toimi) olivat innolla mukana ja kaikki toimivat hyvässä yhteistyössä.

- kaupungin kanssa yhteistyössä suunnittelussa ja toteutuksessa toimi laukaalainen pyöräilyseura CCpicaro. Pyöräilyseura antoi neuvoja kilpailureitin suunnitteluun.
- Radan perustamisvaiheen ajaksi kaupunki palkkasi liikunta-alan opiskelijan, joka koordinoi reitin tekemisen vaiheita ja suunnitteli opasteet
- paikallinen maastopyöräilijä ja lajin tähti Toni Tähti on ollut mukana radan suunnittelussa ja toimi radan perustamisvaiheessa "ratakonsulttina"
- myös Metsähallitus tuki hanketta ja MH:n edustaja oli mukana reittitalkoissa. Metsähallitus sponsoroiti Toni Tähteä yhtenä nuorista urheilijoista.
- Rata täyttää kansainvälisen pyöräilyliiton (UCI) kilpailuvaatimukset ja on yksi maamme harvoista kansainvälisiäkin kilpailuja mahdollistavista xco-maastopyöräradoista.

Tiedotus ja reittimerkinnot

- Maastopyöräilyreitti on merkitty alueen ulkoilukartalle ja maastoon opastein sekä esitelty kaupungin liikuntapaikkasivuilla.
- Mtb-reittikartta: <http://www.viitasaari.fi/filebank/1521-Maastopyorareittix.pdf>
- Savivuoren ulkoilukartta: http://www.viitasaari.fi/filebank/1264-200-sivu_ulkoilualue.gif
- Liikuntapaikat kaupungin verkkosivulla: <http://www.viitasaari.fi/vapaa-aika-ja-kulttuuri/liikuntapalvelut/viitasaaren-liikuntapaikat>

Reitin vaativuudesta

- Reitti tehtiin myös kilpailukäyttöä varten, joten itse reitin linjauksen lisäksi rakennettiin kisasääntöjen mukaisia lisähaasteita (dropit, kivikot ym), mutta ne eivät ole jokamieskäytössä.
- Radalla pidettiin heti jo ensimmäisenä kesänä (2014) XCO:n Suomen Cupin osakilpailu. Vuonna 2015 radalla pidettiin kansainvälisen tason kilpailut (UCI 2-luokka).
- XCO-kilpailukäytössä oleva rata on erittäin haastava ja jo pelkästään sen läpiajaminen vaatii aika kovan luokan harrastuneisuutta.
- Muita käyttäjiä varten radalla on paljon sellaisia kohtia ja pätkiä joiden ajaminen onnistuu vähän pienemmälläkin kokemuksella. Alueen kompaktin koon vuoksi siellä on helppo ajaa vapaammin jättäen pois XCO-radan vaikeimmat kohdat jätetään pois ja ajaa omalle tasolle sopivat kohdat. Kivikko- ja hyppyriakenteet ja muut ajoteknisesti vaativimmat kohdat on suljettu kisojen ulkoupuoliselta käytöltä.
- Savivuoren alueen vahvuus on juuri siinä, että sieltä löytyy sopivaa maastoa ja nousua sekä huippu-urheilijoille että vähemmän totisille kammenpyörittäjille. Harrastajat voivat siis Savivuorella kokeilla miltä XCO-rata tuntuu reisissä ja millaisia teknisiä haasteita reitiltä löytyy.

Kokemuksia ja tulevaisuuden suunnitelmia

- parin ensimmäisen kauden käytön perusteella kokemukset radasta ovat olleet positiivisia sekä kunnan että maastopyöräilijöiden kannalta
- mitään radan kunnossapitoon tai sen käytön turvallisuuteen liittyviä ongelmia ei ole tullut esiin
- reitin pitämistä asukkaiden ja tavallisten harrastajien käytössä tullaan jatkamaan
- radalla järjestetyt kilpailut ovat tuoneet radalle paljon käyttäjiä ja samalla lisänneet Viitasaaren näkyvyyttä ulospäin ja maastopyöräilyn näkyvyyttä paikallisena liikuntamahdollisuutena
- kilpailijoiden kokemukset radasta ovat myönteisiä erityisesti radan haastavuuden vuoksi. Aktiivista kilpailutoimintaa on tarkoitus jatkaa.
- SM-tason kilpailutoiminnasta on vastannut pyöräilyseura ja kunta on vastannut taloudellisesti kilpailun toteuttamisesta

XCO (cross country olympic) maastopyöräilyn kilpailulajina

- lajin nimi XCO tulee siitä, että laji on maastopyöräilyn olympia-laji. XCO -kilpailuissa ajetaan yhteislähtönä muutaman kilometrin mittaista kierrosta useampaan kertaan.
- Radalla on usein paljon nousua, Suomessa usein n. 100-150 m kierroksella, mikä tekee ajamisesta fyysisesti vaativaa (Savivuoren kilpailuradalla nousua n 200 m).
- Rataan kuuluu erilaisia ajotekniikkaa ja pyöränhallintataitoja vaativia elementtejä. Reitien teknisyys vaihtelee radoittain, Kilpailuradan teknisyyttä lisätään tarvittaessa rakenteilla: hyppyrit, pudotukset, kivikot yms. Varsinkin maailman cupissa ja muissa arvokilpailuissa reitit voivat olla teknisesti hyvinkin vaativia.
- Kilpailujen kesto vaihtelee 1-2 tunnin välillä.
- Video Viitasaaren radan Suomen Cupin kisasta 2014:
https://www.youtube.com/watch?v=tvk_bk-vCvw
- kilpailukuvia Viitasaaren XCO-kisoista 2015 (kuvat Tarja Kivirinta):
<https://plus.google.com/photos/114720495252579888633/albums/6152474883324074049?authkey=CL39pIeTq8Xf9gE>
- <https://plus.google.com/photos/114720495252579888633/albums/6152481215508007569?authkey=CN-8wcbz892n3gE>

Vapaa-aikatoimenjohtaja Jorma Rihton kommentteja maastopyöräilyn olosuhteiden kehittämisestä

- "Ihmettelin itsekin, kuinka kovassa kasvussa maastopyöräily maailmalla on ja että laji on erityisen sopiva Suomen olosuhteisiin. Maastopyöräily luo ihan uusiakin mahdollisuuksia mm. eri paikkakunnilla olevien reittien myötä. Myös lajin monimuotoisuus yllätti, kun vasta reitin myötä aukesi käsitys lajista laajemminkin.
- "Johonkin moottorikelkkareitteihin on yhteiskunnan rahaa hakattu vuosikaudet eikä se ole Lappia etelämpänä oikeasti mitään matkailua, siinä on vaan menetetty luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia. Maastopyöräilyssä sen sijaan on mahdollisuuksia vaikka mihin, ja maastopyöräily on jokamiehen oikeuksien ja yhteiskunnan hyötyjen kautta huomattavasti järkevämpää. Maastopyöräilyn kautta myös alueen muita ulkoilumahdollisuuksia ja paikkaa saadaan tehtyä tunnetuksi."
- Maastopyöräilypolku on merkitty alueen ulkoilukartalle ja maastoon opastein. Poluilla pyöräily on avointa omalla vastuulla, kuten kävelykin merkityllä luontopolullakin ja muilla metsäpoluilla, joita alue on muutenkin täynnä. "Liikunnan lisääminen on tärkeitä eikä turvallisuusasioista pidä tehdä liian suurta kynnystä uusien liikuntamahdollisuuksien tuottamisessa. Luonnossa liikkuminen on suomalainen ikiaikainen tapa. Kyllä luonnossa on voitava liikkua omatoimisesti ja omalla vastuulla eikä sitä pidä kahlita jollain turvallisuussäännöksillä ja liikaa hyysätä ihmisiä. Ei aina voi vetäytyä "jos jotain sattuu" -ajattelun taakse."
- Reitin rakennettuja kohtia tietysti koskee tuoteturvallisuus, mutta kisarakenteet eivät ole jokamieskäytössä. Esim. reitin koululaiskäytössä on koulun vakuutukset jne. Kilpailujärjestelyissä on kaupungin ohella mukana naapurikunnan pyöräilyseura (pyöräilyunionin säännötkin sen vaatii) ja kisoissa on kisojen vakuutukset.
- Tiedottamisessa ihmisten omat some-kanavat ovat osoittautuneet tehokkaaksi tiedotustavaksi. Pyöräilyn ympärille on täällä jo syntynyt oma vapaamuotoinen yhteisö, joka on "markkinoinut" reittiä ja alueen maastopyöräilymahdollisuuksia.

LISÄTIETOJA:

Viitasaaren palvelukartta (Savivuoren sijainti): http://www.viitasaari.fi/filebank/3798-Vts_palvelukartta_1_8000_2015.pdf

Savivuoren ulkoilukartta: http://www.viitasaari.fi/filebank/1264-200-sivu_ulkoilualue.gif

Blogiartikkeleita Viitasaaren maastopyöräilyradasta ja -kisoista

<https://plus.google.com/photos/114720495252579888633/albums/6152481215508007569?authkey=CN-8wcbz892n3gE> (Petri Kuntsi, Keskisuomalainen):

<http://blogit.ksml.fi/pyoraileva-toimistorotta/viitasaari-xcon-tunnelmia-kuvin/>

<http://salmelameiju.blogspot.fi/2015/06/viitasaari-xco-uci2-ja-vaasa-xco.html>

Muita artikkeleita:

<http://www.viitasaarensuutu.fi/avainsana/viitasaari-xco/>

<http://www.viitasaari.fi/filebank/1521-Maastopyorareittix.pdf>

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/ajankohtaista/tulevaisuudenhuiput/Sivut/default.aspx>